

KIRJE ZEMSTVOMIEHILLE

Julkaisemme täydellisesti hektografilla monistetun, zemstvokokousten viimeisen sessian aikana käsissä kiertäneen kirjeen zemstvon toimihenkilöille (*valitettavasti* saimme sen käsiimme vasta äskettäin):

„Kunnioitettava herrat!

Ne raskaat olot, joihin Venäjä, Venäjän kansa ja Venäjän zemstvo-laitos on nykyään joutunut, pakoittavat kääntymään Teidän puoleenne, kunnioitettava herra, tällä kirjeellä toivossa saada Teidän taholtanne myötätuntoa tässä esitetyille ajatuksille ja aikeille.

Suuri joukko surullisia ja kuohuttavia tosiasioita, joiden vaite-liaina todistajina me olemme viime aikoina olleet, painaa synkkänä pilvenä yhteiskunnallista omaatuntoa, ja jokaisen intelligentin henkilön eteen asettuu terävästi kohtalokas kysymys: voidaanko edelleen olla poliittisesti toimettomina ja passiivisesti osallistua synnyinmaan nopeistuvaan köyhdyttämiseen ja rappeuttamiseen?

Kroonilliset kadot ja ylivoimainen verotaakka lunastusmaksujen ja välillisten verojen muodossa ovat kirjaimellisesti saattaneet kansan taloudelliseen häviöön ja rappeuttaneet sitä fyysillisesti.

Kaiken itsehallintoa muistuttavankin tosiasiallinen riistäminen talonpoikaistolta, „lujan hallitusvallan” virallisten ja vapaaehtoisten edustajain harjoittama turhamainen holhous ja keinoitekoinen henkinen nälkä, jossa „omaperäisten ja laillisten periaatteiden” kutsumattomat varjelijat kansaa pitävät, heikentävät sen henkistä voimaa, sen itsenäisyyttä ja energiaa.

Koti- ja ulkomaiset toimihenkilöt synnyinmaan kohtaloilla leikkivien seikkailijain armollisella myötäväikutuksella rosvoavat häikäilemättömästi maan tuotantovoimia. „Hyväätekevä hallitus” yrittää turhaan korvata keskenään ristiriitaisilla ja pikapäin kyhätyillä toimenpiteillä maan taloudellisten ryhmien elävän ja suunnitelmallisen taistelun. Holhoava „myötäväikutus” ja „harkinta” ovat voimattomia Venäjän taloudellisen ja finanssivararikon pahaenteisten edelläkävijäin edessä: maanviljelys-, teollisuus- ja finanssikriisit ovat sattumain ja seikkailujen politiikan loistavia seurauksia. Sanomalehdistöä kuristetaan eikä sillä ole mahdollisuutta valaista edes osittain niitä rikoksia, joita jär-

jestyksen puolustajat tekevät joka päivä Venäjän kansalaisten vapauden ja kunnian suhteen. Pelkkä mielivalta, järjetön ja julma, kohottaa käskävästi äänensä ja on valtiaana kurjuuteen saatetun, poljetun ja häväistyn kotimaamme kaikilla äärettömillä alueilla kohtaamatta missään asiaankuuluvaa vastarintaa.

Asiain ollessa näin on aivan luonnollista, että hallitus osoittaa ainaista epäluottamusta yksityisen tai yhteiskunnallisen aloitteeseen pienimpiäkin ilmenemisiä kohtaan, erilaisten yhteiskunnallisten liittojen toimintaa ja muun muassa zemstvolaitoksia kohtaan,— tuota kiveä kohtaan, jolle 60-luvun Venäjä toivoi näkevänsä uuden valtakunnan nousevan. Voittoa juhliiva byrokraatia on tuominnut zemstvolaitokset hitaaseen kuolemaan, ja jok'ikinen vuosi antaa uuden iskun niiden elintoiminnalle, niiden merkitykselle ja arvovallalle yhteiskunnan ja kansan silmissä, kansan, joka ei juuri lainkaan erota zemstvolaitosta virkamiesadministraatiosta. Vastoin maan kaikkien edistyksellisten ryhmien selvästi julkituomaa vastalauseetta on zemstvokokouksista tehty säätyperusteisia byrokraattisia neuvottelukokouksia ja ne ovat kadottaneet kaiken yhteyden Venäjän kansanjoukkoihin. Zemstvohallinnoista tulee kuvernöörinvirastojen lisäkkeitä ja niiden itsenäisyyden kadotessa niihin vähitellen pesiytyvät kaikki valtionviraston puutteellisuudet. Zemstvojen vaalikokoukset ovat käyneet jonkinlaiseksi ilveilyksi. Valitsijain vähälukuisuus ja heidän jakamisensa säätyryhmiin, mikä ei anna kokouksille mahdollisuutta olla välikappaleena, jonka kautta valitut valtuusmiehet toisivat julki erilaisia yhteiskunnallisia intressejä, tekee näistä kokouksista pikkumaisen ja henkilökohtaisen itserakkauten taistelutareenan.

Zemstvolaitosten toimivaltaa rajoitetaan vähitellen, mutta varmasti. Elintarvikeasiain hoito on otettu pois zemstvon kompetenssista. Arvioimisasioissa zemstvosta on tehty virkamiesten määräysten täytäntönnäpantiä. Kansanvalistuksen alalla on zemstvon osuus supistettu miltei olemattomiin. Goremykinin ministeriön laatimaa lääkintäsäädöstä ei ole virallisesti kumottu ja se riippuu Damokleen miekkana zemstvon lääkintälaitoksen yllä. Kouluneuvostoille annettu käskyn musta aave on nähtävästi hälvynnyt. Mutta zemstvolla ei ole mitään takeita siitä, ettei tämä aave ilmaannu uudelleen, mutta jo lain muodon saaneena, ja tuo mukanaan siihen liittyvää zemstvokansakoulun lopullista tuhoa. Eri läänien zemstvolaitosten välisille keskinäisille suhteille, joiden tarpeellisuus on muuttunut yleiseksi puheenparreksi, asetetaan uusia esteitä sisäasiain ministeriön viimeisessä tätä asiaa koskevassa kiertokirjeessä. Zemstvon — yhteiskunnallisen laitoksen — jokaista askelta sitoo eri ministerien motilukuisten ohjekirjeiden konstikas verkko, ja zemstvotoimitsijan täytyy joitakin toimenpiteitä täytäntönnäpanssaan kuluttaa paljon aikaa, energiaa ja kekseliäisyyttä epäkiitolliseen työhön tämän verkon selvittämiseksi. Zemstvosäädöksen kuuluisa 87. pykälä ja varsinkin sen toinen kohta jättää zemstvon kaiken toiminnan kuvernöörin harkintavaltaan. Kuvernöörin toimeenpanemia zemstvohallintojen tarkastuksia on yhä useammin; läänin zemstvoasiainviraston vakinaisten jäsenten kautta hallitus häikäilemättömästi saattaa voimaan zemstvon julkisen valvonnan. Antamalla lain zemstvoverotuksen määrärajoista hallitus tunnustaa avoimesti äärimmäisen epäluottamuksensa zemstvojen perusoikeuden — itseverotusoikeuden suhteen. Poliisidepartementin sekaantumisen vuoksi zemstvo-toiminnasta syrjäytetään väkivaltaisesti parhaita zemstvoöntekijöitä,

valittuja ja palkattuja työntekijöitä. Lähitulevaisuudessa todennäköisesti saavat lainvoiman ministeriön ehdotelmat zemstvon rahaoperaatioiden valvonnasta valtionkontrollin virkamiesten taholta ja neuvottelevien zemstvokomissioiden toiminnan säännöstelemisestä.

Zemstvojen anomuksia ei ainoastaan jätetä tyydyttämättä, vaan niitä ei edes käsitellä vastaavassa järjestyksessä ja ministerit hylkäävät ne yliolkaisesti, yksinvaltaansa käyttäen. Tällaisissa olosuhteissa zemstvoissa työskennellen on mahdollista vakavasti uskoa tämän työn tuloksellisuuteen. Ja meidän nähtemme zemstvopiirit ja varsinkin zemstvojen toimeenpanevat elimet — hallinnot — riutuvat yhä enemmän. Zemstvoista lähtee pois henkilöitä, jotka ovat zemstvoimintaan erittäin antautuneita, mutta ovat menettäneet uskon työn tuloksellisuuteen nykyisissä oloissa. Ja heidän tilalleen tulee uutta tekoa oleva zemstvomies, tulee opportunisti, joka pelkurimaisesti vapisee zemstvolaitoksen nimen ja muodon tähden ja iljettävällä matelullaan administraation edessä alentaa lopullisesti niiden arvon. Tämän seurauksena tapahtuu se zemstvojen sisäinen rappeutuminen, joka on paljon pahempi kuin itsehallinnon virallinen häviittäminen. Hallituksen avoin hyökkäys itse zemstvoaatetta vastaan saattaisi aiheuttaa laajaa yhteiskunnallista kiihtymystä, jota byrokraatia niin kovasti pelkää. Mutta meidän nähtemme on käynnissä itsehallintoperiaatteen naamioitu kuoleennuttaminen eikä se onnettomuudeksi saa vastaansa järjestynyttä vastarintaa.

Tällaisen asiointilan vallitessa zemstvotoiminnan verrattain vähäisiä aineellisia tuloksia ei lainkaan täydennä tämän toiminnan kasvattava merkitys, ja zemstvolaitosten miltei nelikymmenvuotinen työ kansalais-tunteen, yhteiskunnallisen tietoisuuden ja itsenäisyyden kehittämisen mielessä saattaa hävitä jäljettömiin lähitulevaisuudelta. Tältä kannalta katsoen opportunisti-zemstvomiesten rauhallinen, nöyrä odotus vain myötävaikuttaa zemstvolaitosten suuren aatteen kunniahtamaan ja hyödyttömään kuolemaan. Zemstvojen johtaminen ulos siitä umpikujasta, johon holhousjärjestelmä on ne johtanut, on mahdollista ainoastaan taistelemalla energisesti sitä typerää käsitystä vastaan, että sellaisten kysymysten pohtiminen, jotka menevät paikallisen elämän pikkuseikkojen puitteiden ulkopuolelle, uhkaa kansaa onnettomuudella. Zemstvon pitää taistella tätä pelätintä vastaan, joka ei tietenkään ole kauhea kansalle ja valtion turvallisuudelle, tätä ajatusta vastaan, jonka järjettömyyden itse sen puolustajat kyynillisesti tunnustavat (ks. Witten salaista kirjettä „Itsevaltius ja zemstvo“), käsittelemällä avoimesti ja rohkeasti zemstvokokouksissa yleisvaltakunnallisen merkityksen omaavia kysymyksiä, jotka liittyvät läheisesti paikallisen väestön tarpeisiin ja koituvat sen hyväksi. Ja mitä monipuolisemmin, täydellisemmin ja tehokkaammin zemstvokokoukset tulevat käsittelemään tämänluontoisia kysymyksiä, sitä selvemmin tulee näkymään, että kansan vaivojen julkinen käsittely ei uhkaa kansaa onnettomuuksilla, vaan päinvastoin varoittaa niitä, että se sorto, jonka alla sanomalehdistö nykyään on, on hyödyksi ainoastaan kansan vihollisille, että ajatuksia ja sanaa hallitsevan poliisin avulla ei voida luoda rehellisiä kansalaisia, että laillisuus ja vapaus eivät ole ristiriidassa keskenään. Kaikkien tuollaisten kysymysten julkinen pohtiminen samanaikaisesti useampien läänien zemstvokokouksissa saa epäilemättä osakseen mitä voimakkainta myötätuntoa kaikkien kansankerrosten taholta ja panee yhteiskunnallisen omantunnon voimakkaasti käyntiin. Ellei zemstvo reagoi mitenkään Venäjän

nykyiseen kriittilliseen tilaan, niin hrat Sipjaginit ja Wittet, jotka riistävät siltä työn etujen edustajan osuuden, eivät häikäile saattaa sitä lopullisesti „vastaamaan” valtakunnan laitosten yleistä rakennetta. Otaen huomioon maan nykyisten vallanpitäjien syvämielteisyyden ja kekseliäisyyden me emme kerta kaikkiaan voi kuvitella, minkälaiset muodot tämä „vastaavaisuus” tulee saamaan. Riittihän herralla sisäasiain ministerillä julkeutta ja hämmästyttävää halveksumista valtakunnan „ensimmäistä” säätyä kohtaan määrätessään sen valitsemille henkilöille — aatelismarsalkoille — urkkijan halpamaisen tehtävän: valvoa kansan luennoitsijoita ja luentojen sisältöä.

Mainituista syistä olemme sitä mieltä, että toimettomuutemme ja jatkuva nöyrä alistuminen kaikkiin niihin kokeisiin, joita byrokrazia zemstvolaitoksella ja koko Venäjällä suorittaa, ei ainoastaan ole omalaatuinen itsemurha, vaan myös raskas rikos kotimaatamme kohtaan. Elämä on todistanut riittävästi opportunistin taktiikan pätemättömyyden ja järjettömyyden — tuon „esikoisuuden” myymisen „hernerokasta”: itsevaltainen byrokrazia, joka aluksi otti pois esikoisoikeuden, on ottanut meiltä nyt pois „hernerokankin”. Askel askeleelta meiltä on otettu pois miltei kaikki kansalaisoikeutemme, ja se 40-vuotiskausi, joka on kulunut „suurten reformien” alkamisesta, on tuonut meidät samaan paikkaan, josta 40 vuotta sitten lähdimme ryhtyessämme toteuttamaan näitä reformeja. Paljonko meille on enää jäänyt hävitettävää ja miten voidaan puolustaa jatkuvaa väkenemistämme, miten se voidaan selittää, ellei häpeällisellä pelkuruudella ja sillä, että meiltä puuttuu kokonaan kansalaisvelvollisuusiimme tajuntaa?

Venäjän kansalaisina ja sitä paitsi „ylhäällä” seisovina kansalaisina, me olemme velvolliset puolustamaan Venäjän kansan oikeuksia, olemme velvolliset antamaan asianmukaisen vastauksen itsevaltiutta palvelevalle byrokratialle, joka pyrkii kuristamaan pienimmätkin vapauden ja itsenäisyyden ilmaukset kansan elämässä ja tekemään koko Venäjän kansasta nöyrän orjan. Zemstvomiehinä me olemme velvolliset puolustamaan erikoisesti zemstvolaitosten oikeuksia, puolustamaan niitä byrokratian mielivallalta ja sorrolta, puolustamaan niiden oikeutta itsenäisyyteen ja kansan kaikkien kerrosten tarpeiden laajaan tyydyttämiseen.

Alkäämme enää vaietko syyllistyneen koulupojan tavoin; osoitta-kaamme vihdoin, että olemme aikuisia kansalaisia ja vaatikaamme sitä, mikä meille oikeuden mukaan kuuluu — „esikois”-oikeuttamme, kansalaisoikeuksiamme.

Itsevaltiutta palveleva byrokrazia ei milloinkaan anna mitään vapaaehtoisesti, vaan antaa ainoastaan sen, mikä pakoitetaan antamaan, vaikka se samalla pyrkiikin esittämään asian siten, että se muka luopuu „oikeuksistaan” yksinomaan jalomielisyydestä. Jos se sattuukin antamaan enemmän, kuin mitä siltä oli pakoittamalla otettu, niin se ottaa pois viipymättä kaikki liiat myönnytykset, kuten meidän „suurille reformeillemme” kävikin. Hallitus ei huolehtinut työläisistä niin kauan, kunnes sen eteen nousi vakava „työväenliike” monituhantisten työläisjoukkojen mielenosoitusten muodossa; silloin se kävi nopeasti käsiksi „työväen lainsäädäntöön”, vaikkakin kyllin tekopyhään, mutta kuitenkin sellaiseen, että sen tarkoituksena oli tyydyttää edes joitakin työläisten vaatimuksia ja rauhoittaa näitä peloittavia joukkoja. Kymmenien vuosien kuluessa on hallitus runnellut opiskelevaa nuorisoomme, siskojamme, veljiämme ja lapsiamme sallimatta pienintäkään keksimänsä

„opetusjärjestelmän” arvostelua ja julmasti tukahduttaen ylioppilas- „levottomuudet”.

Mutta sitten nämä „levottomuudet” muuttuivat joukkolakoksi, akateeminen kone pysähtyi ja byrokratian valtasi äkkiä „sydämellisen holhouksen” lämmin tunne opiskelevaa nuorisoa kohtaan, ja ne samat vaatimukset, joihin vielä eilen oli ainoana vastauksena kasakkapiiskan vihellys, julistetaan tänään „kouluasian reformin” hallitusohjelmaksi.

Tietysti tässäkin muodonvaihdoksessa on sievoinen osa teko-pyhyyttä, mutta sittenkin... Sittenkin on epäilyksen ulkopuolella se tosi-asia, että „byrokratia” on pakoitettu avoimesti tunnustamaan ja tekemään verrattain oleellisen myönnytyksen yleiselle mielipiteelle. Ja me, samoin kuin kaikki Venäjän yhteiskuntapiirit, koko Venäjän kansa, voimme toivoa, että meidän oikeutemme saavat tunnustuksen ja toteutuvat vain siinä tapauksessa, jos me tulemme rohkeasti, avoimesti, yksimielisesti ja itsepintaisesti vaatimaan näitä oikeuksia.

Kaikkien näiden seikkojen vuoksi olemme päättäneet kääntyä tällä kirjeellä Teidän puoleenne, kunnioitettava herra, sekä monien muiden zemstvotoimihenkilöiden puoleen kaikissa lääninzemstvoissa pyytäen myötävaikuttamaan tämän lääninzemstvokokousten sessian aikana seuraavien kysymysten herättämiseen, pohtimiseen ja vastaavien päätösten tekemiseen niistä:

I. Zemstvolaitoksia koskevan Säädöksen tarkistamisesta ja sen muuttamisesta siihen suuntaan, että:

a) kaikille väestöryhmille, ilman minkäänlaisia säätyerotuksia, annetaan yhtäläinen äänioikeus, minkä ehtona tulee olla varallisuus-sensuksen huomattava alentaminen; b) zemstvoista poistetaan varta vasten säätyjä edustavat edustajat; c) zemstvat vapautetaan koko toimintansa suhteen administraation holhouksesta ja annetaan zemstvoille täydellinen itsenäisyys kaikissa paikallisissa asioissa alistaen sen maan laeille samoilla yleisillä perusteilla kuin kaikki muutkin henkilöt ja laitokset; d) laajennetaan zemstvon kompetenssia antamalla sille täydellinen itsenäisyys kaikista paikallisista hyödyistä ja tarpeista huolehtimisessa, mikäli ne eivät loukkaa koko valtion etuja; e) kumotaan laki zemstvoverotuksen määrärajoista; f) zemstvoille annetaan mitä laajimmat oikeudet kansan sivistyksen levittämiseen kaikin keinoin, ja tällöin, paitsi taloudellista huolenpitoa, on zemstvoille annettava oikeus valvoa ja parantaa opetuspuolta; g) kumotaan ylempänä mainittu lääkintä-ohjesääntö, joka vaarantaa zemstvon lääkintätöimintää; h) elintarvike-huoltoa koskevat asiat palautetaan zemstvojen käsiin, samoin kuin että sille annetaan täydellinen itsenäisyys zemstvojen tilastoarvioinnin järjestämisessä ja hoitamisessa; i) kaikkia zemstvojen asioita hoitaisivat ainoastaan valitut zemstvotyöntekijät, jotka eivät kuulu administraation vahvistettaviksi ja joita sitä suuremmalla syyllä ei saa nimittää zemstvokokousten tahdosta riippumatta; j) zemstvoille annetaan oikeus ottaa zemstvotoimitsijoita vain oman harkintansa perusteella, ilman heidän vahvistamistaan administraatiossa; k) zemstvoille annetaan oikeus pohtia vapaasti kaikkia yleisvaltakunnallisia kysymyksiä, jotka ovat yhteydessä paikallisiin hyötyihin ja tarpeisiin, ja tällöin zemstvon esittämät pyynnöt on korkeimmissa hallitusvirastoissa ehdottomasti käsiteltävä vissin määräjän kuluessa; l) kaikille zemstvoille annetaan oikeus olla suhteissa keskenään sekä oikeus järjestää zemstvojen valtuutettujen edustajakokouksia käsittelemään kysymyksiä, jotka koskevat kaikkia tahi muutamia zemstvoja.

II. Talonpoikia koskevan Säädöksen tarkistamisesta ja muuttamisesta siten, että heidän oikeutensa saatetaan täysin tasavertaisiksi muiden säätyjen oikeuksien kanssa.

III. Verojärjestelmän muuttamisesta siten, että verotaakka tasoittuu verottamalla omaisuuden tuottamia tuloja progressiivisesti ja ehdolla, että vissit minimaaliset tulot vapautetaan verosta.

Niin ikään on erittäin toivottavaa, että zemstvokokouksissa herätetään ja käsitellään seuraavat kysymykset:

IV. Rauhaoikeuslaitosten ennalleenpalauttamisesta kaikkialla sekä kaikkien niiden lakien kumoamisesta, jotka rajoittavat valamiesoikeuksien kompetenssia.

V. Suuremman painovapauden antamisesta, ennakkosensuurin hävittämisen välttämättömyydestä, sensuuriohjesäännön muuttamisesta siinä mielessä, että olisi määrätysti ja tarkasti sanottu, mitä saa ja mitä ei saa julkaista, hallinnollisen mielivallan hävittämisestä sensuuripraktiikasta ja kaikkien painetussa sanassa tehtyjen rikosten siirtämisestä poikkeuksetta yleisten oikeussäädösten mukaisen julkisen oikeuden käsiteltäviksi.

VI. Valtion turvallisuuden suojelutoimenpiteitä koskevien nykyisten lakien ja ministerien määräysten uudelleentarkistamisesta, salaisen administratiivisen „päättöksen” poistamisesta tällä alalla sekä kaikkien tämänluontoisten asioiden julkisesta käsittelystä yleisissä oikeuslaitoksissa.

Olettaen, että Te ette kieltäydy myötävaikuttamasta Teidän läänikokouksessanne näiden yleisten kysymysten herättämiseen, meillä on kunnia pyytää Teitä tiedoittamaan zemstvokokouksen mahdollisesta päätöksestä mahdollisuuden mukaan kaikille zemstvoille Teille tuttavien tahii tunnettujen valtuusmiesten kautta. Niin ikään toivomme, että useimmissa zemstvoissa on riittävästi rohkeita ja energisiä henkilöitä, jotka kykenevät viemään nämä vaatimukset läpi zemstvokokouksissa. Ja jos me kaikki yksimielisesti, avoimesti ja kategorisessa muodossa esitämme oikeutetut vaatimuksemme, niin byrokratian on pakko myöntää, kuten se myöntyy aina silloin, kun se saa vastaansa yhteenliittyneen ja tietoisien voiman.

Vanhat zemstvomiehet”.

Tämä on hyvin opettavainen kirje. Se osoittaa, miten jopa sellaisetkin ihmiset, joilla on vähän kykyjä taisteluun ja jotka ovat suurimmalta osalta vaipuneet pienen käytännöllisen työn pariin, itse elämä pakoittaa esiintymään itsevaltaista hallitusta *vastaan*. Ja jos tätä kirjettä verrataan esim. sellaiseen teokseen, kuin on hra R. N. S:n⁸⁹ alkulause Witten kirjelmään, niin edellinen mielestäni tekee paremman vaikutuksen.

Kirjeessä tosin ei ole edes jossain määrin „laajoja” poliittisia yleistyksiä,—mutta eiväthän sen tekijät esitäkään „ohjelma”-julistuksia, vaan vaatimattoman neuvon, miten agitaatio on *käytännöllisesti* aloitettava. Heillä ei ole edes sen vertaa „ajatuksen lennokkuutta”, että puhuisivat suoraan

poliittisesta vapaudesta, mutta sitä vastoin ei ole myöskään fraaseja valtaistuimelle läheisistä henkilöistä, jotka mahdollisesti voisivat vaikuttaa tsaariin. Sitä vastoin ei ole myöskään Aleksanteri II „hyvien tekojen” vilpillistä ylistelyä, vaan päinvastoin kirjeestä pilkistää esiin pilanteko „suurista reformeista” (lainausmerkeissä). Sitä vastoin he löytävät itsessään suorasukaisuutta ja miehuutta noustakseen päättävästi „zemstvo-opportunisteja” vastaan pelkäämättä julistaa sotaa „häpeälliselle pelkuruudelle” ja jäljittelemättä erikoisen takapajuisia liberaaleja.

Toistaiseksi emme tiedä, millainen menestys vanhojen zemstvomiesten julistuksella on ollut, mutta heidän aloitteensa ansaitsee mielestämme joka tapauksessa täydellisen kannatuksen. Zemstvoliikkeen vilkastuminen viime aikoina on sinänsä ylipäänsä erittäin mielenkiintoinen ilmiö. Kirjeen kirjoittajat itse osoittavat, miten työläisten aloittama liike, joka levisi ylioppilaiden keskuuteen ja johon nyt zemstvomiehet tulevat mukaan, on laajentunut. Kaikki nämä kolme yhteiskunnallista ainesta on näin ollen sijoitettu oikeaan järjestykseen niiden voimamäärien, niiden yhteiskunnallisen liikuntakyvyn, niiden sosiaalis-poliittisen radikalismien ja niillä olevan vallankumouksellisen päättäväisyyden vähene- misasteen mukaan.

Sitä pahempi vihollisellemme. Mitä vähemmässä määrin vallankumoukselliset ainekset nousevat kapinaan sitä vastaan, sitä parempi se on meille, itsevaltiuden ja koko nykyisen taloudellisen järjestelmän ehdottomille vastustajille.

Lähekkäämme tervehdys uusille vastalauseenesittäjille, siis uusille liittolaisillemme. Auttakaamme heitä.

Te näette: he ovat köyhiä; he julkaisevat vain pienen lentolehtisen, joka on monistettu huonommin kuin työläisten ja ylioppilaiden lentolehtiset. Me olemme rikkaita. Me julkaisemme sen painettuna. Saatamme julkisuuteen uuden korvapuustin Obmanov *-tsaareille. Tämä korvapuusti on sitä mielenkiintoisempi, mitä „arvokkaampia” ovat henkilöt, jotka sen antavat.

Te näette: he ovat heikkoja; heillä on niin vähän yhteyksiä kansaan, että heidän kirjeensä kulkee käsistä käsiin, ikään kuin se tosiaankin olisi yksityiskirjeen kopio. Me olemme

---

* — Обманов johtuu sanasta обманывать — pettää. Suom.

voimakkaita, me voimme ja meidän täytyy saattaa tämä kirje „kansaan” ja ennen kaikkea proletariaatin keskuuteen, joka on taistelunvalmiina ja joka on jo alkanut taistelun koko kansan vapauden puolesta.

Te näette: he ovat arkoja, he vasta nyt alkavat kehittää ammattikunnallista zemstvoagitaatiotaan. Me olemme heitä rohkeampia, työläisemme ovat jo eläneet yli pelkän puhtaasti ammattikunta-taloudellisen agitaation „asteen” (heille pakoittamalla tyrkytetyn asteen). Antakaamme heille taistelun esikuva. Sillä kun työläiset ovat taistelleet sellaisen vaatimuksen puolesta kuin „Väli aikaisten ohjesääntöjen” kumoaminen,— tuodakseen julki vastalauseensa itsevaltiutta vastaan,— niin yhtä merkityksellisenä aiheena voi olla administraation harjoittama — huonon tai hyvän, mutta kuitenkin — „*itsehallinnon*” häväistys!

Mutta tässä kaikenlaiset, ilmeiset ja salaiset, tietoiset ja tiedottomat „ekonomismin” kannattajat pysähdyttävät meidät.— Kenelle se on tarpeen, että työläiset kannattavat zemstvomiehii? — kysyvät he meiltä. Eiköhän vain yksinomaan zemstvomiehille? Eiköhän vain henkilöille, jotka ovat tyytymättömiä vain siihen, että hallitus hellii enemmän teollisuuden kuin maaseudun liikkeenharjoittajia? Eiköhän vain yksinomaan porvaristolle, jonka toivomukset eivät mene „maan taloudellisten ryhmien käytännöllistä taistelua” pitemmälle?

Kenelle? Ennen kaikkea ja enimmänsä *itselleen työväenluokalle*. Tämä nykyisen yhteiskunnan „ainoa todella vallankumouksellinen luokka” ei olisi todenteolla vallankumouksellinen, ellei se käyttäisi hyväkseen *jokaista* aihetta uuden iskun antamiseen pahimmalle viholliselleen. Ja sanat poliittisesta agitaatiosta ja poliittisesta taistelusta julistuksissamme ja ohjelmissamme olisivat vain tyhjää sanahelinää, jos me laskisimme käsistämme nuo taistelun suotuisat tapaukset, jolloin näiden vihollisten kanssa riitaantuvat jopa sen eiliset (60-luvun) ja osittain nykyisetkin (opportunisti-zemstvomiehiet ja maaorjuutta kannattavat tilanherrat) liittolaiset.

Seuratkaamme huolellisesti zemstvoelämää, uuden vastalauseaallon kasvua ja laajenemista (tahi laskua ja supistumista). Koettakaamme enemmän tutustuttua työväenluokkaa zemstvon historiaan, hallituksen myönnytykseen yhteiskuntapiireille 60-luvulla, tsaarien vilpillisiin puheisiin ja

heidän taktiikkaansa: ensin annetaan „hernerokkaa” „esikoisoikeuden” asemesta,— mutta sitten (nojautuen tähän heillä säilyneeseen „esikoisoikeuteen”) otetaan pois myöskin itse hernerokka. Oppikoot työläiset tuntemaan tämän ikivanhan poliisitaktiikan kaikissa ilmenemismuodoissaan. Tämä tuntemus on tarpeen meidänkin taistelullemme *meidän* „esikoisoikeutemme” puolesta, sen puolesta, että proletariaatilla olisi vapaus taistella *kaikkea* taloudellista ja sosiaalista sortoa vastaan. Esitelmöikäämme työläisille kerhokokouksissa zemstvosta ja sen suhteista hallitukseen, julkaiskaamme lentolehtisiä zemstvojen vastalauseiden johdosta, valmistautukaamme siihen, että kaikkeen hiukan-kin rehellisen zemstvolaisuuden häpäisemiseen tsaarihallituksen taholta proletariaatti voisi vastata mielenosoituksilla pompadouri-kubernöorejä vastaan, bashibozukki-santarmeja ja jesuiitta-sensoreita vastaan. Proletariaatin puolueen on opittava syyttämään ja hätyyttämään *jokaista* itsevaltiuden palvelijaa *jokaisesta* väkivallanteosta ja ilkityöstä mitä yhteiskuntakerrosta vastaan tahansa, mitä kansakuntaa tai rotua vastaan tahansa.

„Iskra” № 18,
maaliskuun 10 pnä 1902

Julkaistaan „Iskra” lehdessä
tekstin mukaan